

Монгол Улсын Их Сургууль
Мэдээлэл, Компьютерын Ухааны Тэнхим
Dipl.-Ing., Dipl.-Inf. Б. Батням

Шаардлагын инженерчлэл

2019 оны хавар

---

§ 1 Шаардлагын инженерчлэл

Зорилго

- Шаардлага гэж юуг ойлгох
- Ялгаатай шаардлагын төрлүүдийг тайлбарлаж чадах
- Шаардлагыг хэрхэн тодорхойлохыг ойлгох
- Шаардлага тодорхойлох процессыг тайлбарлаж чадах
- Шаардлагыг мөшгих (Requirements Tracing) гэдгийг тайлбарлаж чадах

§ 1 Шаардлагын инженерчлэл

1.1 Шаардлага гэж юу вэ?

1.2 Шаардлагын инженерчлэлийн (Requirements Engineering) аргачлал

1.3 Шаардлагын тодорхойлолт

1.4 Шаардлагыг мөшгих (Requirement-Tracing)

1.5 Хураангуй

Шаардлага гэж юу вэ?

Тодорхойлолт:

Шаардлага-(ууд) (Requirements) нь бүтээгдхүүний чанарын болон тоон шинж чанарыг тогтоодог.

Шаардлагыг олж тогтоох үед гарах асуудал:

Шаардлага бол:

- Олон утгатай _____
- Биелүүлэх боломжгүй
- Хэтэрхий тодорхой
- Бүрэн бус
- Хэвийн бус

Хүслийн жагсаалт:

- Клаус шиг унадаг дугуй
- Бөөрөнхий бөмбөг
- Бурхантай танилцах
- Хурдан машин
- Дээр үеийн чийчаан

Шаардлага нь юуг тайлбарлан бичдэг вэ?

- Шинж чанар эсвэл Нөхцөл (ихэнхдээ хэрэглэгчээс тогтоож өгсөн), **асуудлын** шийдэхийн тулд эсвэл **зорилгод** хүрэхийн тулд
- Шинж чанар эсвэл Нөхцөл, түүнийг **систем** эсвэл / системийн-**бүрэлдүүлбэр** биелүүлэх ёстой, гэрээ, норм, нарийвчилан задалсан тодорхойлолт эсвэл өөр нэг формал тогтсон баримтын шаардлагыг хангахын тулд
- Шинж чанар эсвэл Нөхцөлийн баримтжуулсан дахин илэрхийлэл, дээр бичсэн шиг

**Ямар нэгэн бүтээгдхүүн “Юу чадах хэрэгтэйг”,
“Ямар байдалтай байхыг” мөн
юугаар түүнийг хэрэгжүүлэх хэрэгтэйг шаардлагын
тайлбар бичилт тогтоодог,
Түүнийг хэрхэн хэрэгжүүлэхийг: БИШ.**

„сайн“ шаардлагын шинж чанар

- Ойлгомжтой бүтэц
  - Бүлэг, Дэд бүлэг, г.м. -ээр хуваасан
  - Шаардлагыг бүтэцлэсэн
- Шаардлага нэг бүрийг таних, шалгахуйц байх
  - Мөн чанарыг олох, нэрлэх
  - Ангилах
- Бүрэн байдал
  - Шаардлагыг задлан шинжилж болохуйц байдал
- Зөрчилгүй байдал
  - Шаардлагыг задлан шинжилж болохуйц байдал
- Ойлгомжтой байдал
  - Зураг үгнээс илүүг өгүүлнэ
  - Томъёоны оронд байгалийн хэлээр

**Тестийн
боломжууд**

**Үл ойлголцол
Зөрчилдөөн**

Шаардлагын төрөл

Шаардлагыг олж илрүүлэн, тайлбарлан бичихдээ дараах байдлаар ялгадаг:

– **Функциональ шаардлага**

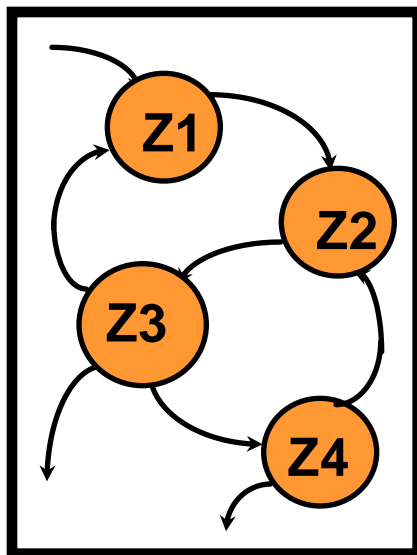
- Хөгжүүлж буй ПХ-ийн систем юу хийх хэрэгтэй вэ?

– **Функциональ бус шаардлага**

- Хөгжүүлж буй ПХ-ийн систем нь хийж гүйцэтгэх үйл ажиллагаа дээр нэмэн ямар шинж чанарыг үзүүлэх хэрэгтэй вэ?

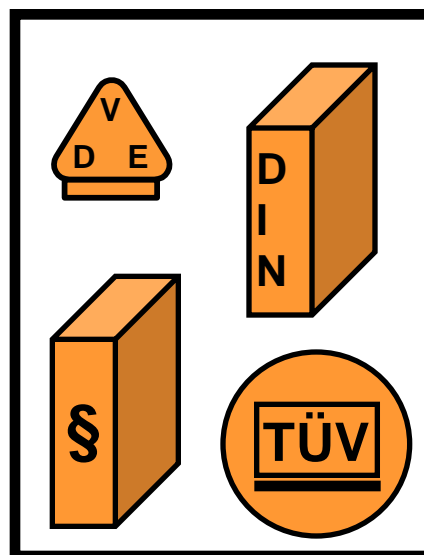
Функциональ шаардлага, хязгаар нөхцөл

Функциональ
шаардлага

Функциональ бус
шаардлага, Дүрэм
журам,
Стандартууд

Хязгаар нөхцөл

Бүтээгдхүүн
юуг чадах
хэрэгтэй вэ ?

Юуг анхаарах
ёстой вэ ?

Даалгавар-Үүргийн дэвтэр

Функциональ шаардлага

- Гүйцэтгэх үйл ажиллагаа
  - Алгоритм
  - Үйл явц
- Өгөгдөл
  - Оролт
  - Гаралт
  - Өгөгдлийн загвар
- Харилцах хэсэг
  - Хэрэглэхдээ харилцах хэсэг
  - Бусад систем рүү харилцах хэсэг

Функциональ бус шаардлага

- Хүчин чадалын шаардлага
  - ж. нь. Хэрэглэгчийн тоо, Өгөгдлийн хэмжээ, Хариу өгөх хугацаа, Процессийн тохиох давтамж
- Чанарын шаардлага
  - ж. нь. Найдвартай байдал, Аюулгүй байдал, Бат бөх байдал, Шилжүүлэн суулгаж болохуйц байдал, ...
- Хэрэгжүүлэлтийн шаардлага
  - Хөгжүүлэлт, Хөгжүүлэлтийн арга
  - Хөдөлмөр зарцуулалт
  - Чиг шугам (дүрэм, журам)
  - Хүлээлцэх
  - Засвар үйлчилгээ
  - Баримтжуулалт

Жишээ: Халаалтын автоматжуулалт (1)

Функциональ шаардлага :

/Ш10/ Хэмжсэн гадаад хэм T_{Γ} болон тохируулсан байх ёстой хэм $T_{\text{Б}}$ хоёроос хамааруулан тогооны хэм $T_{\text{Т}}$ -г тохируулахыг хэрэгжүүлэх хэрэгтэй. Тохируулгыг газ шатаагчийг асааж, унтраан гүйцэтгэнэ:

/Ш20/ Шатаагчийн төлөв = Функц (T_{Γ} , $T_{\text{Б}}$, $T_{\text{Т}}$)

Жишээ: Халаалтын автоматжуулалт (2)

Функциональ бус шаардлага :

/БШ10/ Тохиргооны гажилт хамгийн ихдээ 2° С -аас хэтэрч болохгүй.

/БШ20/ Халаалтыг тохируулагчийн жилд завсар үйлчилгээ хийлгэх зогсолтын магадлал хамгийн ихдээ 0,01 байх ёстой.

/БШ30/ Халаалтыг тохируулагчийг тайлбарлахдаа 22.09.1978 оны халаах төхөөрөмжийн зохицуулах журмын тохирох зааврыг баримтлах ёстой.

/ БШ40/ Үнэ бага байлгах үүднээс зөвхөн маш бага нягтралтай (10-Bit) A/D-хувиргуурыг ашиглана.

/ БШ50/ Ada програмчлалын хэлээр програмчилдаг микро-тооцоолуураар тохируулагчийг хэрэгжүүлэх ёстой.

§ 1.1-ийн асуулт

Зочид буудал „Merkur“ зочид буудлын захиалгын системийг хөгжүүлэх даалгавар өгчээ. Тэр системд зочид угтан авах хэсгийн болон буудлын захиргааны ажилчид (нийтдээ хамгийн багадаа 8 ажилтан) аль аль нь хандах эрхтэй байх хэрэгтэй.

Хэрэгжүүлэх гэж буй системийн ямар ямар функциональ болон функциональ бус шаардлага байна вэ?